

SAMMEN MOD ONLINE-HAD I SPORT

Had skader. Og desværre er tonen i debatten i Danmark hård. Både online og i den fysiske verden bliver mennesker udsat for hadefulde ytringer og angreb i en sådan grad, at det truer vores frie demokratiske samtale. En meningsmåling foretaget af Kantar Public for Amnesty International Danmark viste sidste år, at hadtale får 70 procent af danskerne til at afholde sig fra at ytre sig online. Samtidig erklærer hele 86 procent sig helt eller overvejende enige i, at hadtale udgør et alvorligt samfundsproblem.

Også inden for sportens og idrættens verden er der udfordringer. Tidligere undersøgelser peger på problemer med diskriminerende sprogbrug og hadtale både i elite- og breddeidrætten, men der har manglet et samlet billede af problemet i dansk idræt.

Sammen med Analyse & Tal er Amnesty International Danmark i denne undersøgelse dykket ned i den brede, danske offentlige sportsdebat på onlinemedier for at afdække omfang, tone, temaer og triggere samt hvilke konsekvenser, de hadefulde ytringer har for modtagerne. Konklusionen er, at antallet af grove og hadefulde kommentarer er steget de seneste tre år, og særligt når det gælder fodbold, er tonen voldsomt hård. Undersøgelsen viser også, at online had rammer kvinder, LGBTI+-personer og etniske og religiøse minoriteter særligt hårdt. Desuden viser den, at passive omgivelser er med til at legitimere hadet. Og det har konsekvenser - både for det enkelte menneske, for den sportslige præstation og for idrætten generelt.

Den demokratiske samtale er truet

Globalt har man de senere år observeret en stigende forekomst af hadtale, og omfanget og alvoren af problemet har ført til, at FN's Generalforsamling i 2021 vedtog en International dag for bekæmpelse af hadtale. Sidste år lancerede Amnesty International Danmark en kampagne mod hadtale, da hadtale ikke kun har konsekvenser for de mennesker, det går ud over, men også for vores ytringsfrihed generelt. I de senere år er vi i hele verden blevet vidne til en øget polarisering mellem befolkningsgrupper, og islamofobi, antisemitisme, racisme og transfobi er i vækst. Hadtale er en afgørende faktor i denne polarisering – og den kommer i mange former; fra hadefulde ytringer online over tilråb i det offentlige rum til private hadbeskeder. Fælles for typerne af hadtale er, at de kan have alvorlige konsekvenser for den ramtes tryk og mentale sundhed og for vores fælles, demokratiske samtale. Undersøgelser viser nemlig, at hadtale får folk til at trække sig fra debatten og til at udøve selvcensur.

Udbredelsen af sociale medier har bidraget til tendensen. Det er her, vi kommunikerer med hinanden og derfor her, en stor del af den demokratiske samtale finder sted. På den ene side har de sociale platforme bidraget til at styrke ytrings- og informationsfriheden, da vores offentlige demokratiske samtale er blevet enklere at deltage i, mens platformene, og måden de fungerer på, på den anden side også udgør en trussel mod netop ytringsfriheden. Det er blevet lettere at skrive og dele groft og ulovligt indhold, og det er nu en af de mest benyttede måder at sprede had på.

Justitsministeriets offerundersøgelse viser, at der årligt i 2020-2022 var op til 23.000 personer i alderen 16-74 år, der blev udsat for hadefulde ytringer online. Langt de fleste af disse har været udsat for det ved mere end én lejlighed. Alligevel viser tal fra Rigspolitiet, at der i 2022 kun var 112 anmeldelser, og ud af disse førte kun otte til dom.

Køn, alder, seksuel orientering og etnicitet har betydning for, hvor hyppigt man bliver udsat for hadefulde ytringer. LGBTI+-personer og etniske og religiøse minoriteter er i særlig risiko for angreb.

Hadtale er et samfundsproblem

For at komme hadtalen til livs er der behov for at tænke systemisk og på tværs af sektorer, niveauer og aktører. Det involverer både lovgivning i form af en bedre retssikkerhed for dem, der udsættes for hadtale, regulering af Tech-virksomheder, indsatser fra civilsamfund, foreninger og organisationer og mediers ansvar for at moderere kommentarspor, og ingen af disse kan stå alene.

Amnesty anbefaler

Hvis vi skal bekæmpe hadtale og skabe positiv og reel forandring i form af en kulturændring i sportens verden, skal der etableres solide samarbejder. Anbefalingerne er blevet til på baggrund af denne undersøgelse, samtaler med unge på gymnasier og erhvervsskoler samt interviews med sportsudøvere og eksperter.

Amnestys fem konkrete anbefalinger til aktørerne i sportens verden:

1) Tydeliggør retningslinjer og handlemuligheder

Forbund og klubber bør gøre det helt tydeligt og synligt, hvad deres retningslinjer er på området, og hvad processen er for anmeldelser af hadtale. Synlig opbakning til, at hændelser anmeldes, er også vigtig. Det værende på hjemmesider, sider på sociale medier og i generel skriftlig og mundtlig kommunikation til personale, medlemmer, fans medvidere.

2) Klæd moderatører bedre på

Mangelfuld moderation af indhold på online-plattformene fører til større udbredelse af hadefulde ytringer, og en udfordring er, at moderatører ofte er frivillige med begrænset tid og værktøjer til at forholde sig til had og bystander-problematikker. En uddannelse og værktøjskasse til (frivillige) moderatører i foreninger og klubber vil styrke dette arbejde.

3) Styrk træner- og dommeruddannelserne

Både trænere og dommere har afgørende roller i forhold til at tydeliggøre, hvad der er uacceptabel adfærd til træning, kampe og events. Ikke alle trænere og dommere føler sig klædt godt nok på til at vide, hvornår og hvordan der skal gribes ind, eller hvordan de skal håndtere de potentielt konfliktfyldte situationer med hadtale. Et større fokus på dette i de enkelte uddannelser/efteruddannelser vil imødegå dette.

4) Bystander-adfærd – både online og offline

Både vores undersøgelse og anden forskning viser, at passive omgivelser skader modtagerne af had. Det gælder både online og offline. Manglende viden om, hvordan man griber ind, hvis man er vidne til had, er en barriere for handling. Retningslinjer og værktøjer til bystander-adfærd skal inkorporeres mere i undervisning og andre mulige sammenhænge og løbende udvikles. Dette skal ske på både klub-, forenings- og forbundsniveau og udbredes således, at retningslinjer og værktøjerne er tilgængelige og synlige.

Et andet aspekt af bystander-adfærd er (sikkerheds)vagter til kampe og events, da de spiller en særlig rolle, idet de er de første, man møder, når man er blevet udsat for noget til et sportsevent. Det er derfor også dem, som bør være klædt på til at gribe og håndtere en situation. Sproglige ytringer er ikke nødvendigvis sort/hvide, og det er derfor nødvendigt at arbejde for at konkretisere, hvornår der skal gribes ind, og hvordan det skal ske.

Desuden har fans og fankultur stor betydning for, hvordan tonen er i online debatfora til såvel kampe som andre fysiske events. Fangrupperinger er derfor vigtige aktører, som skal indtænkes i diverse indsatser, da de sidder med en nøgle (viden om fans) til, hvordan problemet kan gribes an.

5) Ambassadører kan vise vejen

Ambassadører fra både bredde og elite vil kunne agere rollemodeller for fans og med- og modspillere. Vi kender fra andre områder til, hvor vigtigt det er, at rollemodeller går forrest, hvis man ønsker en kulturændring. Ambassadørerne vil trække fokus til området både i og uden for klubber og foreninger og kan inspirere omgivelserne med deres ord og handlinger.

Det kan dog føles sårbart at stille sig frem, som ønsket om anonymitet i vores interviews viser, så et tiltag kunne være etableringen af et netværk af kendte og ukendte personer, som har lysten og modet til at stille sig frem og sige fra. Dette vil kunne styrke den enkelte i en følelse af ikke at være den eneste, som handler.

Den nødvendige forandring sker kun, hvis der etableres gode og solide samarbejder om at bekæmpe hadtale, og disse anbefalinger skal udvikles og kontekstualiseres i samarbejde med sportens aktører og andre indsatser mod diskrimination.

Vi i Amnesty ønsker at bidrage til den konkrete forandring og ser frem til et yderligere samarbejde.

